

Xocalı - xalqımızın qan yaddaşı

Bu günlərdə ölkəmizin hər yerində Xocalı faciəsinin 25-ci ildönümü qeyd olunur. Orta və ali məktəblərdə, səhiyyə və mədəniyyət ocaqlarında, müəssisə və təşkilatlarda 1992-ci ilin fevralın 25-dən 26-na keçən o şaxtılı, ölümlü gecə erməni quldurlarının əzəli rus havadarları ilə birlikdə Dağlıq Qarabağın Xocalı şəhərində törətdikləri qanlı olaylar yada salınıb lənətlənir. Düşmənlərimiz nifrətlə, şəhidlərimiz ürək yanğısı və məhəbbətlə yad edilir.

Əslində bu hadisələr iblis xislətli erməni tərəfindən elə azğın vəhşiliklə həyata keçirilib ki, onları unutmaq qeyri-mümkündür. Çingiz Mustafayevin çəkdiyi videokadrlardakı qaxaca dönmüş, burnu, qulaqları kəsilmiş, gözləri ovulmuş qoca, qadın cəsədlərini, üzlərində qorxu donmuş məsum körpələrin çöhrəsini yaddan çıxarmaq heç olarmı?! Əlbəttə ki, yox. Xocalı faciəsi özünə - azərbaycanlıyam deyib, damarından saf türk qanı axan hər kəsin qəlbində, şüurunda şırım açmış əbədi bir qubardır.

Bəşər tarixində dövrlər arasında toqquşan maraqlar uğrunda sayısız-hesabsız müharibələr olub. Sözsüz ki, müharibə hərbi meydanıdır və onun öz qanunları var. Döyüşlərdə düşmənin silahlı qüvvələrini məhv edib, hərbi istehkam və texnikasını dağıtmaqla strateji üstünlük əldə edilir. Aydın ki, söhbət ancaq hərbi obyektlərin məhvindən gedir. Dinc əhali isə mənəvi-hüquqi normaların, vicdan və ləyaqətin, beynəlxalq konvensiya və razılaşmaların tələbi ilə silahlı münaqişələr zamanı toxunulmazlıq statusuna malikdir. Mülki əhali olan yerlər atəşə tutulmamalı, bombalanmamalıdır. Qoca, uşaq və qadınlar ilk növbədə olmaq şərti ilə bütün günahsız insanlara hərbi əməliyyat aparılan yerlərdən çıxmaq üçün təhlükəsiz dəhlizlər yaradılmalıdır. Ancaq şərəf və ləyaqətin nə olduğunu bilməyən ermənilər bütün bu qaydalara rəğmən Xocalıda dinc əhalini heç bir normal əqlə sığmayan vəhşiliklə qırdı. Həmin müdhiş gecə erməni silahlı birləşmələri o dövrdə Dağlıq Qarabağın Xankəndi şəhərində yerləşən 366-cı rus alayının bilavasitə iştirakı ilə Xocalıya beş istiqamətdən hücum etdi. (7 minlik şəhərdə o anda 3 minə yaxın adam qalmışdı) Azğınlaşmış ermənilər rus alayının canlı qüvvəsinin və çoxsaylı ağır texnikasının köməyi ilə Xocalı şəhərini yerlə-yeksan edib yandırdılar, əliyalın insanları xüsusi amansızlıqla qətlə yetirdilər. Təsvür edin bu insan qiyafəsinə girmiş qaniçənlər qana nə dərəcədə susamışlar ki, bir gecənin ərzində 613 nəfəri öldürmüş, 487 nəfəri isə şikəst etmişlər. O nalə dolu, iztirablı gecə əsir düşən 1275 nəfər qoca, uşaq və qadın olmanın işgəncələrə, təhqirlərə məruz qalmışdır. (onların 150-nin taleyi bu gün də məlum deyil) Qətlə yetirilənlərin 63-ü uşaq və ahil, 106-sı qadındır. Bu hərbi-siyasi cinayət nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edilmiş, 26 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirmişdir. 56 nəfər diri-diri yandırılmış, qalanlarının üzvlərini dərisi soyulmuş, başları kəsilmiş, körpələrin gözləri çıxarılmış, hamilə qadınların qarınları süngü ilə yarılmışdır.

Bundan böyük qəddarlığı harada görmüsünüz, harada eşitmisiniz. Ən qədim tarixlərdə belə buna oxşar zülmkarlıq tapmaq olmaz. Bu cür vəhşilikləri ancaq ermənilər törədə bilər. Bütün beynəlxalq hüquq normalarına zidd olaraq Ermənistan dövləti Dağlıq Qarabağı özünə birləşdirmək istəyir, bu yolda bütün cinayət və vəhşiliyə hazır olduqlarını nümayiş etdirirlər. XX əsrin faciəsi olan Xocalı soyqırımını bu aqressiv və cinayətkar

erməni siyasətinin nəticəsidir. XX əsrin sonunda baş vermiş bu faciə təkə Azərbaycan xalqına deyil, bütün insanlığa, bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş ən ağır cinayətlərdən biridir. Xocalı soyqırımı əsrin Xatın, Xirosima, Naqasaki və Sonqmi kimi dəhşətli faciələri ilə bir sırada dayanır.

Xocalı soyqırımının beynəlxalq müstəvidə tanındılması və erməni faşizminin ifşası ilə bağlı ilk praktik təşəbbüs ulu öndər Heydər

Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdırdan sonrakı dövrə təsadüf edir. Ümummilli lider ilk gündən Ermənistanın Azərbaycana qarşı həyata keçirdiyi soyqırımı və terror siyasətinin mahiyyətini, habelə ərazilərimizin işğalından sonra Dağlıq Qarabağın terrorizm mənbəyinə çevrilməsi, orada narkotik maddələrin yetişdirilməsi, mədəni abidələrin məhv edilməsi faktlarının və digər faktların dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasını xarici siyasətdə mühüm vəzifələrdən biri kimi müəyyənləşdirdi. Bu məqsədlə atılan mühüm addımlardan biri erməni təcavüzü nəticəsində üzləşdiyimiz milli faciələrimizə siyasi-hüquqi qiymətin verilməsi oldu. Ulu öndərin təşəbbüsü ilə 1994-cü il fevralın 24-də Milli Məclis "Xocalı Soyqırımı Günü haqqında" qərar qəbul etmiş, BMT-yə, dünya dövlətlərinə və qətləmin mahiyyətini açıqlayaraq beynəlxalq ictimaiyyəti erməni terrorizmə qarşı təsirli tədbirlər görməyə çağırılmışdır. Son 18 ildə Xocalı həqiqətlərinin dünyaya tanındılması, Ermənistanın havadarlarının dəstəyi ilə həyata keçirdiyi insanlıq əleyhinə cinayətin beynəlxalq miqyasda ifşası istiqamətində xeyli iş görülmüş, xarici dillərdə kitablar, sənədlər dərc olunmuş, Xocalı genosidi müxtəlif təşkilatlarda gündəmə gətirilmiş, bununla bağlı bir çox internet saytı yaradılmışdır. Ümummilli lider hər zaman Xocalı faciəsinə xüsusi həssaslıqla yanaşmışdır. Ulu öndər Heydər Əliyev

hər il faciənin ildönümündə keçirilən tədbirlərdə iştirak etmiş, Xocalı soyqırımını kədər hissi ilə xatırlamışdır. Xocalı faciəsinin Azərbaycan xalqının qan yaddaşı olduğunu dəfələrlə bəyan etmiş ulu öndər hadisələrə beynəlxalq aləmdə əsl siyasi qiymət verilməsinin zəruriliyini vurğulamış, bu məsələnin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması üçün çox şey göstərmişdir. Faciəni xalqımızın böyük dərdi, kədəri, qəmi adlandırmış Heydər Əliyev eyni zamanda Azərbaycanın əsrlər boyu keçirdiyi mübarizə, milli azadlıq yolunu şanlı, uğurlu yol kimi dəyərləndirmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin "Xocalı soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə sükut dəqiqəsi elan edilməsi haqqında" 25 fevral 1997-ci il tarixli Sərəncamı ilə hər il fevral ayının 26-da saat 17.00-da Azərbaycan Respublikasının ərazisində Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsinə ehtiram əlaməti olaraq sükut dəqiqəsi elan edilir. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 26 fevral 2002-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Xocalı soyqırımının 10-cu ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Bəyanatı"nda isə qeyd edilir ki, Azərbaycan dövləti mövcud imkanların hamısından yararlanaraq ərazi bütövlüyünün bərpasını təmin edəcək, Xocalı faciəsinin əsl beynəlxalq hüquqi-siyasi qiymət almasına, onun ideoloqlarının, təşkilatçılarının və icraçıların layiqincə cəzalandırılmasına nail olacaqdır.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasını səfirlərimiz və diaspor təşkilatlarımız qarşısında vacib məsələ kimi müəyyənləşdirmişdir. Təəssüf ki, insan hüquqlarının kütləvi və kobud şəkildə pozulması ilə nəticələnmiş Xocalı soyqırımına hələ də beynəlxalq miqyasda hüquqi qiymət verilməmiş, ermənilərin terrorçu, işğalçı əməllərinə qarşı qəti tədbirlər görülməmişdir.

Biz əminik ki, Xocalı soyqırımını törədənlərin cinayəti cəzasız qalmayacaq. Bu, bizim hər birimizdən, xüsusilə də tərbiyə etdiyimiz gənc nəsildən asılıdır. Onlar əsl həqiqəti bilməli, yaddaşlarına hopdurmaları, xalqımızın tarixi düşməni tanımalıdırlar. Bunu bizdən Vətən, torpaq uğrunda şəhid olanların ruhu tələb edir. Bu işdə biz ziyalıların üzərinə çox mühüm vəzifələr düşür. Tərbiyə etdiyimiz nəsil bilməlidir, hər bir xalqın tarixində elə hadisələr var ki, onlar "unudulsa-unudular" prinsipinə söykənir, xalqın, millətin tarixi yaddaşına silinməz həkk olur, vətən təəssübkeşliyini, qarşı düşməne nifrət hissini gücləndirir. Unutqanlıq milləti kütləyə çevirir, onu mənən məhv edir. Odur ki, biz gənc nəsli bu bələdan qorumalı, Vətənə, xalqa, onun uğrunda canlarını fəda edənlərə qarşı məhəbbət, düşməne nifrət hissi ilə tərbiyə etməliyik. İki əsrdir ki, ermənilər azərbaycanlılara qarşı bu vəhşi soyqırım siyasətini həyata keçirir. Xocalı hadisəsindən isə artıq 25 il keçir. Ancaq təəssüf ki, bu qədər müddət keçməsinə baxmayaraq insan hüquqlarının kütləvi və kobud şəkildə pozulması ilə nəticələnmiş Xocalı soyqırımına hələ də beynəlxalq miqyasda hüquqi qiymət verilməmişdir. İnanıram ki, bu gün güclü dövləti və İlham Əliyev kimi dünyamiqyaslı siyasətçi Prezidenti olan Azərbaycan tezliklə bu ədalətsizliyi də uğurla dəf edib öz haqqına çatacaq.

Fərmayıl ZEYNALLI,
Sumqayıt Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi.